

[Per Federspiel.]

anden og derved hindrer en europæisk enhed.

Må jeg endelig gøre en bemærkning til om det, den højtærede minister nævnedes til slut om, at det, de mindre lande vel navnlig kan gøre for at aktualisere nedrustningstanken, er at arbejde for selve retsiden i det internationale samfund.

Jeg tror ikke, dette gøres alene ved erklæringer i FN's forsamling, det gøres ikke alene ved konventioner, ikke alene ved at støtte den internationale domstol i Haag, men det gøres ved at arbejde for, at selve retsiden, selve det, som man hidtil ikke har fundet noget bedre ord for end det engelske the rule of law, kan få ensartet anerkendelse, ikke alene i den lille kreds af vesteuropæiske og atlantiske lande med en gammel retskultur, men i al sin enkelhed kan bredes ud til de mange oversøiske lande, der nu er under udvikling, og hvor der endnu i dag findes jurister, der har fået deres uddannelse i den vestlige verden, men hvor nationalistiske tanker efterhånden vil brede sig, og uddannelsen vil ske på stedet under risiko for, at selve tanken om, hvad der er lov og ret, vil blive lokalt og ofte primitivt betonet.

Her ligger en meget væsentlig opgave, som også FN bør støtte, og jeg henstiller til den højtærede minister, at han inden for FN virker for, at retsitionerne i deres enkle form, menneskerettighederne, virkelig vinder anerkendelse i de lande, som vi er tilbøjelige til at støtte og ligefrem til at forfølge, uanset at deres politiske udvikling i mange tilfælde betyder en ligefrem retsfornægtelse.

Erik Kragh: Også jeg vil gerne takke den højtærede udenrigsminister for redegørelsen. Jeg finder, at den fremtrådte som et sagligt indlæg i en debat, som har stor betydning, og en debat, som ofte kommer på vildspor. Nedrustningsspørgsmålet eller den opfattelse, folk har af nedrustningsspørgsmålet, har faktisk to sider. Der er

dels de mennesker, for hvem det er en idealistisk sag af første rang, og dels er der de mennesker, som udnytter de følelser, som nedrustningsspørgsmålet vækker hos folk, til at fremme andre politiske ideer og tanker for at undergrave det vestlige forsvarssammenhold og Danmarks udenrigspolitik og forsvar. Jeg synes, at udenrigsministerens redegørelse på en meget klar måde fremstillede grundlaget for de tanker, man kan gøre sig herom, og jeg vil gerne i tilslutning til, hvad udenrigsministeren har sagt, komme ind på nogle enkelte emner vedrørende dette spørgsmål.

Man kan vel tale om, at der er to begreber i det danske sprog, nemlig afrustning og nedrustning. De findes ikke på samme måde på fremmede sprog, tror jeg. Afrustning er altså den totale og altomfattende nedrustning, hvor alt, hvad der hedder militære styrker, forsvinder — undtagen naturligvis styrker, der er nødvendige for den indre sikkerhed. Nu vil der altid være brug for en hel del flere styrker f. eks. i Sovjetunionen end i Danmark, hvad indre sikkerhed angår, lad det nu være. Men det, der er i alle hjerter — som Churchill engang har sagt — det er den totale afrustning. Han føjer dog til, at begejstringen herfor ikke må sløve vort syn.

Hvis man ser på de realistiske forudsætninger for den totale afrustning, er det rigtigt, som udenrigsministeren påpeger det, at den vil forudsætte en international retsorden; den vil i virkeligheden forudsætte en verdensregering med magtmidler til at holde orden i verden. Hvis man skal se realistisk på det, er verdens udvikling i dag bestemt af stormagternes magtpolitik, og jeg tror personlig, at det vil den være i mange år. Jeg vil gå så vidt som til at sige, at jeg tror, at i resten af dette årtusinde er det ikke meget sandsynligt, at man får ændret denne forudsætning for verdens udvikling; man behøver blot at tænke på udviklingen i Kina, således som den er i gang. Man må også spørge, om virkelig De Forenede Stater og Sovjetunionen kunne tænke sig at